

van lezingen en voordrachten, gehouden op bijeenkomsten van de " O R D E D E R V E R D R A A G Z A M E N " Voor wekelijkse ontvangst opgeven aan: J.L. Buitendijk, Alg.Leid., Buys Ballotstraat 11, 's-G r a v e n h a g e. Alle correspondentie: Alg.Secr.W.Chr.C.v. E I J K E L, Magnoliastraat 32, 's-GRAVENHAGE Telefoon: 32 44 77 .

x in de kantlijn betreft de vraag
" " " " " het antwoord

N A D R U K V E R B O D E N !

Goeden avond vrienden,

Ja, het is niet geheel onze keuze dat wij hedenavond toch nog een Allerzielenherdenking houden. Wij zullen dit als volgt trachten te doen. Allereerst, in het eerste gedeelte, zullen wij het Allerzielenfeest beschouwen in een toespraak, daarna heeft U een pauze. Na deze pauze vervolgen wij op de normale wijze. Dan wil ik U verder nog in herinnering brengen dat wij noch alwetend, noch onfeilbaar zijn, en dat zeer zeker Uw zelfstandig denken een noodzaak en een wenselijkheid is, willen wij komen tot een goed resultaat. En nu dan Allerzielen. De dag die de mensen Allerzielen noemen is voorbijgewaaid in de loop van de dagen en men is het meestal alweer vergeten dat het Allerzielen was, want het is één dag onder velen, één dag onder de 365 dagen, één grote dag gewijd aan de doden, gewijd aan allen die heen zijn gegaan en over zijn gegaan, een onbelangrijke dag, zoals alle dagen, maar een dag waarin de droefheid, de neerslachtigheid, de herinnering toch weer even de boventoon gaan voeren. Het is voor ons in de geest niet één van 365 dagen, ja, het is voor ons zelfs niet een bijzonder feest of een bijzondere dag, het is alleen maar één moment van herinneren. En wanneer ik U daaraan mag herinneren op het ogenblik, wat dit voor ons betekend heeft en wat Uw gedachten en herinneringen voor al diegenen die zijn overgegaan, betekenen gedurende het hele jaar, gedurende alle tijden. Wanneer ik U in herinnering mag brengen hoe ge zelf krachten aantrekt uit de ruimte, hoe ge deze krachten, bewust of onbewust, doet inwerken op deze, Uw wereld, dan zal het misschien toch iets meer gedaan hebben dan alleen maar op een misschien wat sentimentele manier gesproken hebben over een dag der doden. Levende krachten zijn op elk plan van bestaan in het Al in de meerderheid, leven op alle planeten, leven op alle sterren zelfs, leven in elk korreltje stof dat er bestaat in deze hele wijde cosmos die het grootst onvoorzienbare voor ons, voor ons het heelal, het al-geschapene betekent. En in elk van deze bestaanswaarden leeft een ziel, een ziel die geboren is uit de goddelijke kracht, een ziel die gedragen wordt door de goddelijke wil en het bewustzijn, een ziel echter die bekleed is met een geest, een geest beperkt zoals wij zien de kleine delen van het Al beperkt in het grote geheel. Zó nu, zijn we allen, gij op Uw aarde, ik in mijn wereld; wij zijn allen kleine beperkingen van de grote cosmos, en in onze geest is een beeld gebrand van wat voor ons belangrijk is: de wereld waarmee wij één zijn. De wereld waarmee wij één zijn, ach, wat is die wereld eigenlijk vaak klein. Ik weet niet of ge het U realiseert, maar Uw wereld die bestaat eigenlijk uit een huis, uit een paar mensen en een paar gewoonten, mensen die deel zijn geworden van je leven in lange jaren, mensen met wie je zo langzamerhand samen bent gaan leven, die voor jou betekenen het gehele zijn. Je leeft in je vrouw, in je kinderen, in je man, in je ouders, je leeft met je vrienden en bekenden. Zij zijn het die je wereld maken tot wat ze is, zij zijn het die bepalen hoe je leven bestaat, wat je bereikt. O, denkt U niet dat U kunt zeggen met een groot gebaar: "ik verwerp deze wereld", dat gaat niet. Men kan zich zoveel van de mensheid afzonderen als men wil, maar het menselijk element is en blijft voor ons het contact met onze medemensen, het samengesmolten zijn met hen, onverschillig in wat voor sfeer of bewustzijnstoestand. Zo is het ook voor ons belangrijk, zeer belangrijk, dat wij dit contact kunnen handhaven. En wanneer je nu leeft in een lichte en zonnige wereld waarin een stralend lichten een voortdurende goddelijke glimlach betekent, ach, dan kun je dat allemaal wel terzijde stellen, je kunt het missen, ook al doe je het liever niet. Maar er zijn anderen, er zijn geesten en zielen die in het duister verkeren. En nu weet ik niet of U zich dat duister goed kunt voorstellen. Het duister is niet een donkerheid zoals U hier kent, zelfs niet de benevelende, verdovende mist die langzaam maar zeker de adem wegsnoert; het is een niet-zijn, een afgesloten zijn in de ledige ruimte, alsof men U zou stellen ergens midden in het Al en van elke sterrennevel zelfs verwijderd, zodat ten hoogste hier en daar een vage plek licht U verkondt, dat ge niet alleen zijt in deze ruimte, dat ge nog enig contact hebt. Zo eenzaam zijn er velen, want het leven op aarde, het leven der mensen, ach, ook hoe vaak nog het leven van de geest, is eigenlijk een spel, een spel van zinnen en lusten en begeerten, waarin wij ons voorstellingen bouwen ontzagwekkend schoon vaak, maar ook soms verschrikkelijk in hun vuigheid en laagheid. Naar buiten toe kun je zijn de gerespecteerde mens

mens of de hoge edele geest, maar in je bruist en gist het tot het overschuimt, wanneer eenmaal de rem van het lichaam of van de omgeving is weggenomen. Het begeren, het diepe intense begeren, je wilt uitspattingen, je wilt alcohol, je wilt lach en dans, het rode licht van de bars en salons en kroegen, je wilt het vermaak waarin je vorst en heer lijkt, terwijl je uiteindelijk ter neer wordt gedrukt in de nederigheid van aardse modder, dierlijk zijn zongedrukt ter neer wordt gedrukt, je wilt bezitten, je wilt als een vorstin schitteren in schoonheid, je wilt bezitten, je wilt bezit en je schoonheid de hele wereld tot slaaf zal maken, dat de macht van je bezit aan je voeten.

En dan komt de leegte, de ledige ruimte. En toch heb je, ondanks dat alles, ondanks die dromen, ondanks deze lusten - zo vaak nog ternauwernood onderdrukt op aarde - delen van je leven gehad die je niet missen kunt. Er was een mens wiens woord je meer betekende dan het woord van de hele wereld. Het was een kind dat met een enkele oogopslag meer deed tot in het diepst van je gemoed dan de hele wereld kan doen met al haar rijkdom, grootsheid en pracht. Er was een tweeheid die tot eenheid werd. En nu hang je daar alleen, ergens in de ruimte en alles valt weg. Wanhopig tracht je je droom verder te leven, maar de rijkdom vervloeit onder je handen, het rode licht wat je zoudt willen dromen als een beeld van lust en grootheid en schoonheid, wordt vernietigd, wordt tot een vaag schimmig, spookachtig blauw, dat lijkt geboren te zijn uit ondergang verrotting en verval. Degenen die je aanspreekt, ze zijn dood en ze geven geen antwoord, ze vervlieden tot ontbinding en vuil. En dan zou je troost willen zoeken bij een mens. Die mens denkt niet meer aan je; de enige weg die van onze wereld leidt tot de Uwe is verbroken, geen enkele liefdevolle gedachte, geen enkele herinnering, geen enkel pogen om terug te peilen tot een gezamenlijk verleden. Eenzaamheid. Eenzaamheid en stilte, die wast en wast totdat het lijkt of je hele wezen moet exploderen in de krap, in het alleen gebonden zijn zonder te weten waarheen. En dan komt allerzielen. Zoals ik zeg, voor de wereld één dag in 365 dagen en niet meer. Eén dag in 365 dagen, en dan is er één die denkt: Allerzielen, ach ja, die is heengegaan, het was toch eigenlijk niet zo'n slecht mens, ja, het was eigenlijk toch nog wel.... ja, we hebben toch eigenlijk goede tijden gehad... De gedachte vervuigt en het leven gaat verder. Maar die gedachte rijst verder, een lichtend spoor dat doordringt in de eenzame ruimte waar deze ziel gevangen zit. Een licht, helder en klaar, geboren uit goedheid en liefde, dat een ogenblik de geur van verrotting en verval wegvaagt. Eén moment van bewustzijn, een licht dat leiding geeft; je kunt ontsnappen als arme gebonden geest uit deze verschrikking, die je wezen schijnt te vernietigen en toch altijd weer herscheept, je kunt een ogenblik vrij zijn. En daarom komen er met Allerzielen zoveel zielen, getrokken door een gedachte en herinnering, eruit. Denk niet dat ik de zaken overdrijf, dat ik hier omwille van het redenaarstalent en van het schone woord, nu eens even een verschrikkelijke beschrijving ophang. Wat ik U zeg is woordelijk waar; er is geen enkel titteltje of jota teveel gezegd, er is eerder veel te weinig gezegd, omdat ik voor U geen beeld kan geven van het totaal. Ik kan het U niet beschrijven wat die eenzaamheid en dat lijden betekent. Wanneer ge hier op aarde tien keer door de hel zijt gegaan van armoede en verlatenheid, dan nog hebt ge niet één millioenste van het lijden van zo'n geest doorgemaakt; onthoudt dat wel. Zo'n gedachte betekent eigenlijk niet veel, één gedachte van liefde, van welwillendheid, één moment van een herstelde band met het vroeger zo begeerde leven. Vreemd nietwaar? Voor U één gedachte en voor menige geest een sleutel die tijdelijk de poorten der hel opent. Een enkel gebed, een enkel goede wens Uwerzijds, kort, enkele seconden, maar een gevoel voor deze geest of plotseling tienduizend jaren van geluk worden geschonken. De tijd van de geest is anders dan de Uwe. Eén dat op 365 dagen nu schenkt deze wereld de sleutel aan vele zielen in de duisternis. En zo komen ze dan ter wereld gedromd, van alle kanten stromen ze toe, één groot en machtig heir van gekwelde geesten, maar ook een groot en machtig heir van lichtende geesten, want ziet, de sferen van licht en vreugde en zon daar, zou je zo gaarne willen delen met al wat je lief was; je zoudt allen willen drukken aan je hart en meenemen uit dat licht naar die pracht, die glorie en grootheid. En nu zijn er gedachten en herinneringen, je leeft weer voor deze mens, al is het een kort moment; je kunt afdalen, je kunt intenser dan anders hem benaderen, je kunt misschien een ogenblik iets van je weten in hun gedachten afdrukken, opdat ze niet in onbewustzijn de duisternis zullen verkiezen boven het licht. Zo komt ook het heir van lichtende geest en een vreemd schouwspel is de wereld op zo'n moment. Het is of de dag en nacht tezaam uit wandelen gaan. Sterren van duisternis, van zwart-magische kracht, de lichtende sterren van ontwakend bewustzijn, ja de stralende zon van geestelijk licht, allen tezamen stromen zij toe; ze overspoelen de kerken en vergaderzalen, ze dringen door tot onder de wuivende en ruisende bomen van de kerkhoven, ze hurken een ogenblik op een stenen zerk of zweven even een huiskamer binnen die hun bekend voorkomt. Zo gaat dat nu eenmaal. En daardoor wordt licht en duister met elkaar in contact gebracht. Denk niet dat ik U Allerzielen als zo buitengewoon belangrijk wil voorstellen in de zin van: nu moet je altijd aan hen denken. U hebt Uw eigen

leven te leven en dat moet U leven zo goed U kunt. Uw sfeer, Uw eigen waarin U leeft, is Uw gebied, Uw taak en Uw plicht. Maar ge hebt altijd wel een moment dat de banden in het aardse leven juist U verknopen met andere wezens, eeuwig zoals gij, voortgaande na de dood in een andere wereld, een ander bestaan, toch herinnerd kunnen worden; zij zijn een deel van Uw stoffelijk bestaan. Waarom denkt ge ze maar één dag op de 365 dagen, 364 dagen. Waarom eigenlijk zo kort? Waarom eigenlijk dat sentimentele gebaar van een bloemetje gaan leggen, dat heerlijke, nu ja, laten we zeggen, eens eventjes ons weer begraven in ons eigen leed voor een moment en dan basta? Moet dat wel zo zijn eigenlijk, dat met één golf van sentiment, werelden tezamen worden getrokken in één herinneringsnet, in één verknoping van zijn en denken en dat te zelfder tijd de vergetelheid hen opnieuw overspoelt; moet dat zo zijn? Kunnen wij niet in de plaats van Allerzielen iets anders stellen? De herinnering waarin deze allen nog voor U leven, beschouw ze niet als dood, als weggegaan. Juist degenen die in de duisternis zijn, ze hebben zo'n behoefte aan Uw gedachten, ze hebben zo'n verlangen naar het enkele ogenblik dat ge hun wederom iets geeft van Uw genegenheid en liefde. Natuurlijk, dit is wetenschappelijk niet bewijsbaar; dit is geloof en verder niets, maar het is waar, waarheid als geen grotere ik U kan vertellen. Gij beslist vaak hoe lang het duurt dat iemand in het duister blijft, gij zijt het die het moment van vrije bewustwording, van verlichtend vluchten tot het zonnige licht van een andere, bewustere sfeer, tegenhoudt, omdat ge niet herinnert. Kunt ge het U realiseren? Maar op die dag van Allerzielen doet ge goed, dat wil ik direct toegeven, al bedoelt ge het misschien helemaal niet op de manier waarop het werkelijk gebeurt. Ge doet ook Uzelve vaak goed, want elke lichtende kracht die opnieuw met U gebonden is, die kan, zal en wil U bijstaan en helpen. Denkt niet dat het zo maar een sprookje is. U kunt het merken in de dagen van Allerzielen, de dagen waarop Uw gedachten weer sterk naar de overgeganen, naar de geliefde doden zo ge zegt, zijn uitgegaan. Het is alsof er in Uw leven iets zachter wordt. U heeft een paar meevallertjes, o ja, maar U heeft tegenvallers ook, want al datgene wat ge aan ressentimenten, aan haat, aan verachting en verwerping in U draagt, dat trekt ook aan, dat is ook een band. Vergeet niet dat geestelijk liefde en haat qua actieve waarden volkomen gelijk zijn, maar ook geheel. Ge kunt niet zeggen: die haat die blijft wel in het duister en dat licht komt naar voren. En de wereld is overspoeld, nietwaar, door angst- en haatgedachten, angst- en haatgedachten die ge gemeen hebt met geestelijke werelden, die juist op een moment dat toch al de gehele wereld door haar instelling op het leven aan een andere kant van het bestaan, een andere wereld als het ware sterker wordt, nog eerder tot U kan komen. Ge weet het niet, maar soms zijn de haatgedachten, de dwaze praatjes, de fantasieën die voorkomen, zo juist tegen die Allerzielentijd, die zijn de oorzaak dat duistere machten een sterkere greep krijgen op U en op deze arme kleine aarde. Denk niet dat het zo maar onzin of praat is. Elke gedachte die ge uitzendt weerkaatst en wanneer . . . nu eenmaal al de drang van alle werelden op Uw wereld gericht wordt, dan vrienden, is het dan niet begrijpelijk dat anderen ook de weg kunnen vinden? anderen die meer bewust zijn dan ge gelooft of denkt, anderen die Uw wereld zo gaarne in haat zouden breken, zouden verscheuren en vernietigen, demonische krachten die zich voeden met Uw leed en Uw angst. Geeft ge die vat in deze dagen, geeft ge die de kans om een ogenblik in U door te dringen? Onzeker wordt Uw wezen. Ge weet het misschien zelf niet, maar Uw handen sidderen, U reageert traag, U neemt het verkeerde besluit, U wordt beïnvloed op een demonische wijze. Die geesten kunnen veel kwaad doen, tenzij in Uw hart een eerlijke en oprechte liefde de boventoon voert. En denk dan niet, om nog iets anders hierbij te nemen, dat Allerzielen alleen maar betekent gedenken van de doden. Allerzielen, uiteengezet in zuivere woorden, betekent "van alle zielen". En ook gij hebt een ziel; Uw medemens hebben een ziel. De behoefte aan medeleven, medelijden, aan liefde, de strijd tegen angst en haat, is ook in Uw wereld noodzakelijk; het is niet alleen voor de overgeganen. Een feest als Allerzielen, ach, het is aardig, het is een eens nog bejubelen van degenen die al in een lichtende sfeer zijn, althans naar menselijk oordeel. En Allerzielen, in religieuze bezonkenheid gevierd, zonder meer, is in ieder geval een keten, een band die wordt gelegd en meer. Maar het beste is een leven, waarbij de krachten van alle zielen voortdurend worden gevat in Uw eigen wezen; wanneer ge begrijpt de eeuwige band die U bindt met mens en geest gelijk, die U bindt met het hoogste licht en het diepste duister. Gij, staande te midden van de luister der schepping, mens, gij kunt gaan tot de hoogste sfeer en dalen tot de diepste diepte, want dit is U gegeven toen Uw ziel voor het eerst in bewustzijn tredend als "ik" de grote reis begon door de schepping. Maar waar gij ook gaat, bewust of onbewust, in welke sfeer ge zijt, ge zijt nooit alleen. Zoals in Uw eigen leven de mensen rond U zijn, de wereld die die mensheid gezamenlijk bouwt, bepalend is voor alles wat er geschiedt of gebeurt, zo, mijne vrienden, is het in elke geestelijke sfeer, elke sfeer waar ik deel van uitmaak, al is het voor een nog zo kort moment. Stijg op tot de hoogste lichtende

sfeer en Uw ziel wordt doortrild door stralende kracht, verheven boven zichzelf, en zij keert terug met een band, een band die lang kan worden gehandhaafd, die lang kan blijven een reële band met het eeuwige, met het goddelijke, een krachtbron die haast onuitputtelijk is. Ge kunt dalen in gedachten van angst en haat en twijfel en verwerping en wanhoop, tot de diepste diepte, en Uw ziel zal doortrild worden door de sinistere duisternis, totdat zij streeft naar vernietiging van alles, zelfs het eigen-ik, en komend in Uw wereld terug machteloos, traag, hulpeloos zoals ze zijn. Elke sfeer drukt haar stempel op degenen die er in vertoeft, al is het nog zo kort, en die band wordt zo snel niet meer verbroken. Gij geesten in menselijke lichamen, gij goddelijke zielen op weg naar de eeuwige bewustwording, wat denkt ge dan? Denkt ge dat ge strafeloos een sfeer rond U kunt verzamelen en de invloeden daarvan kunt ondergaan? Nee, en nogmaals nee, nee, nee, dat kunt U niet, daar heeft U het vermogen en de kracht nog niet voor, daar heeft U het bewustzijn niet voor; dat hebben wij nog niet eens. En wij zijn toch wat vrijer, wat bewuster dan de meesten Uwer. Gij kunt ook zelve dit niet weerstaan; ge zult uit moeten reiken tot de hoogste sfeer, om dit een jaar lang op aarde te kunnen doorstaan. Ge kunt het doorstaan wanneer Uw gedachten gericht zijn op de lichtende sferen en niet op de wereld komen. De lichtende kracht doorspoelt de wereld altijd. Maar wanneer de gedachten er zijn en de wezens, eens mens geweest, terugkeren tot wat ze liefhebben, lichtend en sterk, zegen brengend, dan zijn zij Uw schild en schuts, Uw bescherming. Zij zijn het ook die U kunnen helpen tegen de haat, de haat van het demonische, dat zo graag ronddoelt op Uw wereld en zo vaak slachtoffers maakt in geest en stof. Allerzielen toont dit. Allerzielen is een feest waarop juist deze dingen geestelijk gezien, zeer sterk naar voren komen. Zeker, symbolisch gezien, want het is een symbool, wordt U menige bloem gereikt uit de geest. Zoals deze avond hier, zijn er bepaalde herinneringen die contacten hebben gelegd; zelfs op deze avond proberen velen U iets te geven, U iets te schenken dat persoonlijk is, relatie tussen hen en U alleen. Dus, dit gebeurt zeer zeker altijd en overal waar de herinnering is en de gedachte. Maar de betekenis is niet alleen het persoonlijke. Het persoonlijke van Allerzielen met zijn sentimentaliteiten, U weet wel, het bankje dat droef nat geregend staat onder een wenende boom met het kruisje dat sentimenteel tegen de nevel afsteekt, waarop bloemen worden neergelegd; dit is misschien wat voor het gevoelsleven, maar het is niet de werkelijke betekenis van het Allerzielenfeest. De werkelijke betekenis van Allerzielen is het contact van sfeer tot sfeer, dat is het verzamelen van geestelijke kracht, doordat ge een moment beïnvloed door de gedachten van de hele wereld rond U, die tot één geheel een ogenblik samenvloeit - Allerzielen bestaat over de gehele wereld praktisch - een sterkere en makkelijker benadering dan anders mogelijk maakt. In dit moment kunt ge uitgrijpen boven Uw eigen geestelijk vermogen naar licht, maar U kunt U ook in angstige bezorgdheid, in bekrompenheid, in doodgezwegenheid van eigen leed, in de duisternis en de modder van de afgrond neer laten trekken; onthoud dat wel. Wat voor gebruik maakt ge ervan? Wat is Uw wil, wanneer ge Allerliezen viert? Licht brengen aan de geest, goed, maak dan Uw gedachten vrij van alle haat, van alle angst, van alle vrees; laat dan de oude beelden herleven totdat zij zijn als een herleefd verleden, totdat geliefde gestalten door Uw gedachten weer gaan en ge zult zien dat ze ook in het heden voortbestaan en met U leven. Laat dan Uw gedachten verder gaan dan de zuiver persoonlijke relaties. Denk aan het duister en de gebondenheid en schenk Uw liefde, denk aan de lichtende kracht en vraag de steunende hulp. Wanneer ge dat kunt doen, dan hebt ge tenminste één dag in het jaar besteed op de wijze waarop de mens eigenlijk altijd zou moeten leven. Begrijp me niet verkeerd; ik wil U helemaal niet aanbevelen om nu een altijd durende dodenherdenking te houden. Er worden op teveel manieren de doden, de overgeganen herdacht op deze wereld, laat ik dat wel vertellen. Er is gerommel van trommen en saluutschoten, met hoornsignalen, die eerder een bevestiging van haat betekenen dan een bevestiging van de ontvangen liefde, begrepen offer. Er worden teveel doden herdacht in propagandistische stijl. Ik wil Uw leven niet maken tot een dodenherdenking, geloof dat niet, maar ik zou de geest van Allerzielen, de innige verbondenheid met andere werelden, gaarne een deel zien van Uw dagelijks bestaan. Ik zou het willen zien als een langzaam samengroeien met die wereld die voor U zo vaak nog onzichtbaar en onkenbaar is, maar die toch uiteindelijk ook Uw werkelijke wereld is, werkelijker en reëler voor U dan deze wereld ooit kan zijn; dat die wereld niet ten gronde gaat, dat ge in die andere wereld vrij kunt zijn, vrijer, vreugdiger en vrediger dan ooit in enige andere toestand mogelijk is. Groei samen met die andere werelden en de geesten die daarin leven; schenk Uw hulp, Uw liefde, Uw genegenheid aan degenen die in het duister gebonden liggen. Geefde herinnering een kans, ook wanneer ze wel pijn doet, om een band te worden tussen U en degenen met wie Uw ziel reeds samengroeit, diegenen van wie ge niet gescheiden meer kunt worden. Laat de cosmische werkelijkheid in Uw leven meeklinken en lang-

zaam maar zeker op de voorgrond komen. En dan is er voor U geen dood meer, maar alleen een vreugdig binnengaan in nieuwe vrijheid, dan is er voor U geen angst meer en geen onzekerheid, maar een voortdurende kracht in Uw wezen; dan is Uw bestaan en Uw denken geen rem voor anderen, dan is er niet het onbegrepen zoeken dat vaak verwarrender werkt op een zoekende geest die de aarde nadert, dan de directe leugen, dan zijt ge met Uw gedachten en wezen een bron van licht en klaarheid, bevrijdende, zegenende kracht voor de lage sfeer, broeder in de lichtsfeer, zuster in de lichtfseer. Dan zullen wij tezamen zitten aan de voeten van hen die gingen ver boven de werelden die wij kennen; dan zullen wij leren de grote waarheid te zien en te aanschouwen, tot alle zielen in een werkelijk Allerzielen komen tot het laatste en het grootste, het in volledig kennen aanvaard van de scheppende kracht die in ons is, die zich in ons uit en waarvan we dan bewust deel zullen zijn, gaande in een vrede, in een licht dat onvoorsteelbaar blijft voor beperkte middelen. Dat Allerzielen moeten wij toestreven. Ge hebt mij gevraagd, althans indirect, om Allerzielen te herdenken, wel, ik heb het voor U gedaan; ik heb het gedaan zo goed als ik het kan en zo waar als ik het kan. Denk na over wat ik U gezegd heb; aanvaard het niet als een Evangelie, maar bedenk dat de ervaringen van velen in deze woorden meeklinken. In onze groep zijn er die zich aan het duister ontworsteld hebben na lange tijd van pijn en lijden. Er zijn er die zitten aan de voeten der groten, indrinkend de cosmische wijsheid, die voor ons hier tot U spreken, nog in het onbegrepen en onbegrijpelijke. Wanneer gij gelooft in onze wereld, beschouw dan onze woorden en aanvaard ze, vind Uw eigen kracht en Uw eigen geluk in het geluk der gemeenschap in alle sferen. Vind Uw bewustzijn niet in het verwerpen der dingen, niet in haat, niet in een enkel ogenblik sentiment contact zoeken met sfeer of geest, maar in een voortdurende dreigende kracht die Uw leven maakt tot een nieuw en beter en gelukkiger bestaan. Wanneer deze woorden hiertoe iets hebben mogen bijdragen, dan dank ik mijn meesters en mijn Schepper voor het geluk dat elke ziel, bewustzijn, al is het maar een vonk in elke ziel bereid is een juweel van onschatbare waarde. Ik dank U voor Uw aandacht. We geven het medium thans vrij. Goeden avond.

De ORDE DER VERDRAAGZAMEN houdt haar bijeenkomsten iedere Vrijdagavond (8 uur) in de bovenzaal van "De Galerij", Laan van Meerdervoort 419a, hoek Fahrenheitstraat, d e n H a a g.
Bezoekt deze regelmatig en introduceer zoveel mogelijk Uw vrienden en kennissen, voorzover zij serieus van ons werk willen kennismaken.

Goeden avond vrienden,

We zullen dan nu maar verder gaan met een onderwerp eerst, dat door Uzelf gesteld of gekozen kan worden, daarna krijgt U dan vanzelf bij de volgende spreker de gelegenheid tot het stellen van andere vragen. Dus vertelt U maar, wat zal het vandaag zijn? Is er geen eigen onderwerp vandaag? Niemand die een voorslag kan maken?

x Leiding. Nee, het blijkt van niet.

- Ja, dan zult U mij, hoezeer het mij ook spijt, verplichten om zelf maar een onderwerp te kiezen. Ja, ik weet het wel, wanneer wij een onderwerp kiezen, dan is het altijd heel erg prettig voor U; U behoeft zichzelf niet de moeite te geven om een onderwerp te stellen en over het algemeen vindt U het dan wel goed, anders heeft U nog wel eens wat te critiseren, nietwaar? Nu ja, laten we dan spreken over DE CRITIEK. Uiteindelijk critiek dat is iets, dat komt in het hele bestaan regelmatig voor. En waarom zouden wij daar vandaag dan niet eens even een zoeklicht op zetten? Ik voel me vandaag in een super-moderne stemming, juist omdat ik op aarde ben geweest en ik heb heel veel critieken eigenlijk gezien en op politiek en economisch gebied en ook op het gebied van de kunst. En nu is het eigenaardige, dat ik heel veel heb gezien op aarde wat critiek genoemd wordt en het eigenlijk niet is. Een vaststellen van feiten is n.l. geen critiek, m.i. althans niet. En wanneer dus gezegd wordt over Uw wereld b.v. bij ons, dat deze wereld zo gebonden is aan haar angsten, dat zij aan het werkelijk beleven van het leven slechts zelden toekomt, dan wil ik dit helemaal geen critiek noemen. Wel critiek daarentegen zal het zijn, wanneer iemand U zou gaan vertellen dat de mensen op deze wereld stuk voor stuk dwaasheden uithalen. Dat is ook niet waar. U denkt het misschien wel dat er veel dwaasheid wordt uitgehaald, maar het is niet zo. Wanneer wij dus moeten critiseren, wanneer wij eenmaal opmerkingen moeten maken, dan moeten we ook heel erg oppassen, want we vervallen al heel gauw in één grote fout: we gaan onze eigen problemen en eigen gedachten vergelijken met die van een ander en menen dan de ander te mogen veroordelen, daar waar hij niet overeenstemt met ons eigen denken en streven. In sommige gevallen is het zelfs erger, want ik heb zelfs meegemaakt dat z.g. verantwoorde critiek werd geleverd uit loutere spijtigheid. Er zijn mensen

die schijnen het noodzakelijk te vinden om het leven van een ander een beetje af te breken, om zo eens heel ernstig en deftig te gaan praten over alle dingetjes die een ander verkeerd doet. Het bekende geval van splinters en balken. Nu, die balken - ik weet niet of we die nog balken kunnen noemen - de meeste zijn dan nog wel wat zwaarder. En zo zien wij o.a. de litteraire critiek naar voren komen. Nu wil ik daarvan twee staaltjes citeren, in de hoop dat Uzelf het verschil ziet. De eerste criticus is een eerlijk mens en hij schrijft over een boekwerk, hypothetisch hoor, dus geen bestaand boekwerk, als volgt: "Met belangstelling heb ik het opzichzelf ietwat langdradige boekwerk doorgewerkt en hierin vele levende karakters gevonden. De schrijver/schrijfster is echter zeer jong en ziet niet de werkelijk menselijke verhoudingen. Daardoor is de filosofie die steeds op de achtergrond medeklinkt onrijp en onvolledig. Wij verwachten echter dat bij nader beraad deze schrijver de wereld nog veel zal kunnen schenken". Het is een eerlijk criticus, hij heeft n.l. vastgesteld: daar ligt de fout van het werk en wanneer je er aan begint, houd er rekening mee, het is wat taai en de gedachtengang daarin is nog niet rijp, ze is nog niet overtuigend. Maar nu komt de tweede criticus en die schrijft als volgt: De impressionistisch-filosofische betogen in het laatste boekwerk van de schrijver/schrijfster zus en zo treffen ons door hun spitsvondige scherpte, echter is hier sprake van een melancholie, van een miskenning van levenswaarden die opzichzelf reeds dit werk tot een minder aantrekkelijk, in sommige gedeelten zelfs door cynisme tot een verwerpelijk iets maakt. De stijl is in zijn kunstmatige gewrongenheid een aanklacht tegen de schrijver die zijn taal op een dergelijke wijze weet te mishandelen. De onsamenhangendheid der verschillende delen betekent voor ons dat dit werk moet worden afgekeurd. Het is o.i. niet acceptabel en wij betreuren de uitgever die de slechte smaak had om dit werk op de markt te brengen. Wat merkt U in dit tweede, de tweede critiek? De eerste die zegt zijn mening en hij zegt het eigenlijk niet eens zo mals ook. Ze breken allebei een beetje af, maar dat is de eigenschap van de meeste critici. De tweede echter verhuult zijn eigen leegheid achter bombastisch klinkende woorden. Ten tweede, hij kan het niet nalaten om met een goedkeurend knikje van: "nu ja, je hebt het beste gedaan wat je doen kon," een aanklacht te schrijven over de stijl. De stijl van deze critiek die ik hier naar voren bracht was echter zelve zeer zeker niet schoon of goed, integendeel, ze bevatte verschillende taalkundige fouten. Dat zien we heel veel bij critici die zo de nadruk op stijl leggen, dat hun eigen stijl droog, dor, ambtelijk levenloos, of zelfs taalkundig gewrongen is. Hier blijkt dus dat de criticus een zekere afgunst heeft mee laten spreken, zij het ook dat deze niet bewust tot uiting kwam. En nu gaan we diezelfde critiek gebruiken in het leven, in het dagelijkse leven. U praat met elkaar over een vriend of vriendin. Laten we zeggen een vriend in dit geval, anders dan zou ik in de gebruikelijke critiek vervallen van de vrouw n.l. dat ze altijd roddelt, terwijl het ons bekend is dat ook de andere sekse, de sekse die ikzelf ook op aarde heb gehad, daar zeker niet vrij van is. De eerste die zegt: Het is zonde van de kerel, per slot van rekening, er zit zoveel goeds in en wanneer we hem op de been zouden kunnen helpen hè, het is alleen dat doorzettingsvermogen wat er aan mankeert, hij laat zich teveel op zijpaden voeren. We moeten er toch eens over nadenken of we niet iets voor hem kunnen doen, dat hij weer een klein beetje op zijn pootjes terecht komt. Dat is criticus nummer 1. Dan komt criticus nummer 2: Zeg, heb je al gehoord in wat voor eigenaardige schandalen die of die weer gewikkeld is? Nu heeft hij dat weer en zus weer, en die man krijgt alles mee naar huis; hij heeft geld, hij heeft verstand en hij vergooit het allemaal. Wat een liederlijk iemand, eigenlijk. O God, daar komt hij net zeg. Hallo Willy, hoe gaat het met je kerel? Critiek, ja deze critiek kan zelfs zeer critieke situaties veroorzaken, vooral wanneer de critiek een zelfverdediging wordt en dat is iets dat hoop ik dat Uzelf nooit zult doormaken, dat Uzelf ook nooit van dit wapen gebruik zult maken om Uw eigen straatje schoon te vegen. Ik zal maar weer twee voorbeelden tegenover elkaar stellen. De één, criticus over de economie, spreekt als volgt: Wij zien dat de overgrote centralisatie der industriële krachten uiteindelijk toch wel erg nadelig is voor de productiviteit op zichzelf. En we moeten aannemen dat, ofschoon er zeer zeker veel ingenieuze gedachten hiermede verwerkt zijn in het productieschema, het toch door zijn te grote centralisatie op een ongunstig deel van de kromme, de economische kromme, terecht komt en een te grote lasten tegenover de productie komen te staan. De man is zakelijk. Maar nu komt de tweede: De dictatoriale gebondenheid en binding die tot uiting komt in de samentrekking van alle industriële krachten, maakt een redelijke productie onmogelijk. De kosten worden betaald door diegenen die zich niet verweren kunnen tegen het hun opgelegde kostenpeil. Merkt U iets? Demagogie. Zo gaat het dan maar een half uur door. Begrijpt U? Dan krijgen we de politieke critiek, die helaas ook heel vaak betekent een zichzelf schoonvegen. Want deze mijnheer, die dat zo afbreekt, die doet dat natuurlijk om de doodeenvoudige reden dat hijzelf vrijhandel of decentralisatie voorstaat. Maar

in de politiek komt dit wel het scherpst tot uiting. Een voorbeeldje van eerlijke critiek; De marktverhoudingen die geschapen zijn in de Westerse samenleving zijn op het ogenblik betrekkelijk ongunstig in tendenz, ofschoon we aan mogen nemen dat alsnog een redelijke vrijheid van elke burger gegarandeerd kan worden en zelfs een uiteindelijke handhaving van de rechten van de mens in alle aangesloten landen niet onmogelijk blijkt. Wij moeten echter minder praten en meer tot daden komen; wij moeten minder letten op onze eigen verdeeldheid en meer op datgene wat we gemeen hebben, om zo te komen tot een samenwerking die vruchtbaar is. Dat is critiek, en in dit geval zelfs een critiek die ik overneem van iets wat ik heb horen zeggen in de laatste dagen. Daar tegenover een ander soort critiek van deze zelfde Westerse samenleving. En dan zult U waarschijnlijk daar wel bekende klanken in vinden: De kapitalistische dictatuur van de arbeider heeft marktverhoudingen geschapen waarbij de arbeider zijn rechtvaardig deel in de productie en winsten wordt onthouden. Hierdoor ontstaan grote misstanden en is het noodzakelijk dat verzet rijst. Dit verzet wordt echter onderdrukt door het aanheffen van nationalistische leuzen die uiteindelijk gebruikt worden om de eenvoudige mens te verblinden. Ook dit is bijna letterlijk zo geschreven, niet al te lang geleden. Niet in het Westen overigens, hoor! Merkt U weer het verschil? De één maakt zijn critiek tot een aanklacht, de tweede.. o pardon, de eerste stelt feiten vast, natuurlijk, de tweede daarentegen maakt zijn critiek tot een aanklacht. Waarom? Wel in feite, mijne vrienden, critiseren wij heel vaak, terwijl wij voorgeven leiding te brengen, een leid snoer te geven, een leidraad aan de eenvoudige mens, die niet zo vakkundig is op dit gebied, of bespreken wij iets z.g. kritisch, terwijl wij in werkelijkheid uit willen laten komen wat voor patente mensen we zelf zijn, terwijl we in wezen niets anders doen dan de waarden van anderen eenvoudig breken. Dit is nu het meest onverstandige wat er bestaat, want deze critiek, deze oneerlijke critiek, die U ongetwijfeld op sommige perioden van Uw bestaan zelf ook wel eens een keertje gebruikt hebt - bedenkt U het wel, er is geen mens vrij van. Iedereen doet het wel eens. Ik heb het ook wel gedaan; ik hoop het wel niet meer te doen, maar ik durf het niet met zekerheid te zeggen, dat ik het nooit meer doen zal, hoor - maar dat komt alleen voort uit twee eigenaardige factoren. De eerste is een minderwaardigheidscomplex. Je voelt je de mindere van een ander en probeert door deze te critiseren en uiteindelijk daardoor te breken, jezelf in de gemeenschappelijke achting te doen stijgen. En waarvoor hebben we eigenlijk een minderwaardigheidsbesef nodig? Is het wel nodig dat we zeggen dat we minder zijn dan een ander? Dat is valse nederigheid; als we dat gaan doen is het ook weer een soort van trots. Nee, we zijn volkomen gelijkwaardig, niet meer en niet minder met alle andere mensen, en wanneer wij leven naar het best van ons bewustzijn en onze mogelijkheden, dan hebben wij geen recht om een ander die daar minder in slaagt, te veroordelen, of iemand die beter slaagt dan wij, te benijden. We doen immers wat wij kunnen? En een mens die op zo'n manier denkt, die voelt zich de gelijke van het staatshoofd, van de professor, van de dokter en ingenieur aan de ene kant, maar aan de andere kant evenzeer van de bedelaar, de werkeloze, de steuntrekker en de putjesschepper. Wanneer U dat begrijpt, dat alle mensen gelijk zijn in feite, en dat het alleen maar aankomt op wat jij presteert, wat jij persoonlijk tot stand brengt, dan bestaat nog steeds de mogelijkheid tot critiek. U zoudt tot de bedelaar kunnen zeggen: "Hoor eens kerel, de tijd die je hier nu besteedt met stilzitten, die zou je kunnen besteden door stil te gaan zitten achter een schakelbord en zo nu en dan eens op een knop te drukken, en dan zou je een salaris verdienen en een nuttig deel van de maatschappij zijn. Dat is een redelijke critiek, vooral wanneer U kunt zorgen dat de man in kwestie inderdaad dat werk krijgt. Kunt U het niet, dan kunt U beter Uw mond houden. U kunt zeggen over het staatshoofd: ja, per slot van rekening, ze krijgen een groot salaris en alles wat ze ervoor doen dat is tentonstellingen openen etc. Maar U kunt ook begrijpen dat deze mensen heus nog wel wat meer presteren en zeggen: "kijk eens, dat leven trekt mij niet aan, dat brengt verplichtingen met zich mee die voor mij niet acceptabel zouden zijn. En ik geloof niet dat ik als staatshoofd gelukkig zou zijn. Deze mensen hebben hun eigen sfeer en wijze van leven, daar kan ik niet in komen". Begrijpt U? Je kunt dus op die manier wel een gezonde critiek leveren; je kunt zeggen: waarvoor is het nodig dat een mens juist daar aldoor zijn tijd aan moet besteden? Zouden die mensen zelf niet liever wat anders, wat vruchtbaarders doen? En misschien zoudt U - U komt waarschijnlijk niet in de gelegenheid - maar U zoudt eens met een President van één of andere republiek of een Koning of een Keizer in aanraking kunnen komen en kunnen zeggen: "Ja, hoor eens Majesteit, of Excellentie - hoe die lui dan ook heten op aarde - ik vind eigenlijk dat Uw werk betrekkelijk nutteloos is". Daar hebt U volkomen recht op. Maar als deze mens dan zegt: "ja, maar voor mij betekent het veel en ik weet dat ik, al is het anders dan in Uw denken, veel betekent voor de mensheid", dan moet U het ook kunnen accepteren. Ga je er tegen tekeer, probeer je ze af te breken, ga

je de menselijke waarden die ze hebben, de vaardigheden die ze hebben, ga je die voorbijkijken, dan is het doodgewoon, omdat U het zelf zo graag zouwt willen zijn. Die minderwaardigheid die moeten we natuurlijk opzij zetten, maar erger wordt het nog, wanneer de critiek geboren wordt uit haat, want haat is een teken van angst. De vreemde mensen haten b.v. een slang, tenminste de meesten, omdat de slang voor hen onbegrijpelijk is en gevaarlijk; ze zijn er bang voor. Haat wordt door de angst geboren en de angst leidt vaak tot onrechtvaardige critiek. Ook hier dan weer een poging om iets te breken wat je eigenlijk zelf niet kunt bereiken, iets waar je zelf bang voor bent, zodanig neer te halen dat je je er boven kunt voelen. Deze dingen, vrienden, die zijn natuurlijk op zichzelf allemaal heel aardig, zoals ik ze zit te vertellen, maar heeft U dat wel eens gezien in cosmisch verband? Hebt U wel eens gedacht aan een critiek die cosmisch zou kunnen bestaan? Uiteindelijk, er zijn zeker heel wat hogere wezens dan wij allemaal bij elkaar, geest en stof, zoals wij hier zitten, en die zullen ook wel eens zeggen: "nu, dat hadden ze beter anders kunnen doen" en wanneer we dat toevallig horen en we accepteren dat, dan komen we een heel eind beter uit. Maar ik kan me niet voorstellen dat er ergens een geestelijke macht zou zijn die de mensheid probeert te breken; zelfs de duistere macht doet dat niet, wanneer ze tenminste in het duister, in het demonische groot is. Waarom? Ze haat niet. De demonische haat wel op een bepaalde manier, het wil vernietigen, maar het zal niet proberen te negeren. En wij staan tegenover de grote cosmos; alles wat we zien is een deel ervan. Wanneer we nu op een bepaald deel critiek uit gaan oefenen en die is gezond, dan is dat zeer goed, vooral wanneer we daardoor een verbetering kunnen scheppen. Wanneer we deze critiek alleen gaan gebruiken om onszelf t.o.v. al deze andere delen van de cosmos belangrijker te maken, dan gaan we onszelf cosmisch volledig verkeerd instellen. Inplaats dat wij contact krijgen met alles wat voor ons van belang is, hoger bewustzijn, uitbreiding van denkvermogen, op aarde b.v. verhoging van geheugenvermogen, bevattingsvermogen, reactievermogen, dan krijgen we alleen maar een scherpere beslotenheid in onszelf. Nu moet U even onthouden, voor U-zelf altijd, dat het enige wat voor ons belangrijk is, werkelijk is in het bestaan, en dat geldt voor elke soort van gemeenschap, of het nu een natie is of een economische gemeenschap, of het is een geloofsgemeenschap, wij moeten ons eigen zijn zodanig richten naar ons hoogste bewustzijn, dat we met onszelf althans redelijk tevreden kunnen zijn. Hoe meer wij die tevredenheid met ons eigen peil hebben, hoe minder kans er is dat we met hatelijke critieken aan komen dragen, hoe meer er dus kans is dat we, inplaats van aan te vallen in de critiek, een begrijpende critiek geven, zoals die eerste letterkundige waar ik het over had. En die begrijpende critiek die brengt het ertoe dat je inzicht krijgt in mogelijkheden van fouten en problemen van anderen, dat je begrijpt hoe die verbeterd kunnen worden, en dus voor jezelf uit de aard der zaak, wanneer je tenminste een bewust mens bent, die fouten kunt voorkomen, de gevolgen ervan voor een deel kunt helpen herstellen en uiteindelijk mede kunt werken tot een grotere eenheid van de cosmos, een grotere eenheid van het totaal van het leven en daarbij voor jezelf bovendien een gelukkig mens zijn. Want geloof me, menige criticus wordt een verbitterd mens door de critiek die hij geeft, omdat hij zelfs in deze critiek zijn eigen onvermogen en het onrecht van zijn oordeel voelt. Alleen diegenen die zelf in zich gaven hebben, gelijk aan degenen, of beter dan degenen die zij beoordelen, zijn in staat om een werkelijk gedegen en goede critiek te leveren, en juist deze zijn vaak scheppend kunstenaar in de eerste plaats. Dus U heeft hier een kleine beschouwing gekregen over de critiek. Als U daar nu vragen over te stellen hebt, dan wil ik die heel graag voor U verder beantwoorden.

x Ik wil graag nog even een opmerking maken, aangaande die critiek en de facetten die U hier naar voren hebt gebracht. Maar is het nu niet in hoofdzaak dat dat, wat wij in een ander zien, juist in onszelf aanwezig is?

- Ja, er is een bekend gezegde en dat zegt: "Je kent alleen datgene wat je eerder gezien hebt". En wanneer je dus een fout bij een ander ziet, dan moet je die zelf ook wel eens begaan hebben, want anders begrijp je het zó niet. Ik hoop dat U het voorbeeld niet te lichtzinnig vindt, maar er was een dame die ging door een district waar heel veel van die rode schemerlampjes voor de ramen stonden en die had een hele hoop critiek te leveren en die had een scherp oordeel over wat daar gebeurde. Toen kwam er ook een onschuldig mens door. Toen zei die eerste tegen die tweede, toen ze er doorheen waren: Heb je dat wel gezien, verschrikkelijk, hè? Toen zei die ander: Verschrikkelijk? ik vond het wat aardige schemerlampjes, maar waarom ze nu allemaal rooie nemen, dat begrijp ik nog niet. Waarmee ik dus maar wil illustreren dat inderdaad je het kwaad eerst moet kennen en dus daar op een of andere manier mee in contact moet staan, hetzij door belangstelling, dus geestelijk, hetzij door feitelijk deelhebben of begeerlijk deelhebben daaraan, voordat je het bij anderen zo goed erkent dat je er alles vanaf weet. En wanneer iemand dus alles van het kwaad af weet en het U zo heel erg correct vertelt, nietwaar, dan moet je altijd maar denken: nou, nou, nou, daar zit wel wat aan vast. Zoals eens de gelovige zei tegen de

dominee: ach, dominee, U vertelt zo mooi over de hel, hoe vaak bent U er al geweest? (gelach). Nou, dat was dan eventjes hier dus een bevestiging van hetgeen gesteld werd. Hebben we nog meer vragen of opmerkingen? Schijnbaar niet, hè? Dan zullen we maar de volgende spreker aan het woord laten, die dan....

x Mag ik nog een vraag stellen?

- Ja.

x We hebben tegenwoordig veel met de moderne kunst te maken en daar wordt veel critiek op geleverd. Nu zou ik willen weten: zijn wij nu zo dom dat we de moderne kunst niet begrijpen, of is deze moderne kunst als zodanig voor anderen bedoeld, die het wel kunnen begrijpen?

- Och, laten we zeggen dat de moderne kunst, zonder kritisch te zijn, vaak een zodanig persoonlijk karakter draagt, dat zij alleen binnen de persoonlijkheid en door volkomen gelijkgestemden, geaccepteerd en begrepen kan worden. En waar de kunst dan wordt voorgesteld als een waarde voor het geheel, ontstaat daaruit de strijd en ook de critiek, aangenomen dat er inderdaad sprake is van kunst. Natuurlijk moeten we nu niet gaan spreken over degenen die zeggen: ik moest een landschap schilderen, ik maakte er maar 5 op een dag en die leverden maar f 25.- het stuk op; tegenwoordig maak ik moderne kunstwerken ongeveer 20 in 20 minuten en dat levert f 150.- per stuk op. Er zijn inderdaad kunstenaars die oorspronkelijk geïnspireerd, zich uiteindelijk op een dergelijke afvalproductie hebben geworpen, natuurlijk. En dat moeten we kunnen onderscheiden. Dat is met moderne kunst heel moeilijk, omdat je het innerlijk van de schepper moet kennen, wil je de kunst werkelijk begrijpen. Begrijpt U? En daar komt de critiek uit voort. Nou, dat was dan ook een klein stukje critiek. Ik geloof dat ik het woord maar aan de volgende spreker over ga geven, vrienden. Goeden avond allemaal.

VRAGEN, welke nimmer een persoonlijk karakter mogen dragen, kunt U schriftelijk inzenden aan J.L. Buitendijk, Buys Ballotstraat 11, d e n H a a g.
U zult dan te zijner tijd in de VRAGENRUBRIEK het antwoord kunnen vinden.

Goeden avond vrienden,

Wanneer er vragen zijn, dan is het mijn taak om hierop antwoord te geven. Dus wanneer U vragen heeft, dan kunt U ze stellen, mits niet van zuiver persoonlijk karakter.

x In de sloppen en achterbuurten der grote steden en ook in de armzalige hongergebieden van de wereld, worden dagelijks duizenden kinderen geboren. Reïncarneren deze wezens vrijwillig in deze ellendige omstandigheden, of worden ze gedwongen? Wat kan het motief zijn tot een dergelijke reïncarnatie?

- Ja, deze incarnaties zijn in werkelijkheid wel vrijwillig. Er is dus geen pressie of dwang uitgeoefend op een incarnatie juist in een dergelijk gebied. Maar wat er natuurlijk wel mee verband houdt: degenen die daar incarneren die weten hun weetje niet, of ze waarderen het leven en de mogelijkheden daarvan op een andere manier dan U, want ik mag U eraan herinneren dat de laatste tijden zeer veel grote wetenschapsmensen, uitvinders, filosofen zowel als kunstenaars, voortgekomen zijn juist uit dergelijke sloppen, krotten etc., aangevend dat dus ook de hoog-beschaafde geest, of beter gezegd de hoogstaande geest reeds, in een dergelijke omgeving verkiest te incarneren. De waardering van stoffelijke en geestelijke waarden is zodanig verschillend, dat het erg moeilijk is om van onze kant uit, een zuiver oordeel te vellen, tenzij je al een zeer hoge mate van bewustzijn bereikt hebt. En dit houdt dus tevens in, voor U erg gelukkig, dat er zeer veel arme mensen geboren worden. Stelt U zich nu eens voor dat al die mensen als millionair geboren werden, wie zou dan de karweitjes opknappen? Zo wordt dus door het foutief begrip van stoffelijke waarden, een bepaalde ervaringswereld in stand gehouden enerzijds en anderzijds het maatschappelijk evenwicht zodanig gesteld, dat in een langzame verantwoorde evolutie of verandering, de mensheid kan groeien naar gezonder economische, sociale toestanden, die ook voor de mens geestelijk grotere vrijheid biedt. Is deze vraag daarmee voldoende beantwoord?

x Ja, dank U.

x Hoe beschouwt U Jezus Christus? Als een gewoon mens met bijzondere gaven of werkelijk als Gods enig geboren Zoon die op aarde gekomen is om de mensen te verbeteren en gestorven om de mensen van hun zonden te verlossen, dus zoals Hij in de Bijbel beschreven wordt?

- Pardon, zoals Hij in de Bijbel wordt aangekondigd en in de Evangeliën beschreven en vooral in de commentaren op de Evangeliën wordt voorgesteld. Wanneer ge mij vraagt hoe ik Jezus zie, dan zie ik Jezus als een mens, een mens waarin een zeer hoge en bewuste geest incarneert natuurlijk, maar toch een mens, een mens echter die tot een bewustwording komt, die Hem in onmiddellijk contact brengt met de cosmissch grootste kracht en daardoor de drager wordt van de Christusgeest of Christusgedachte, hierdoor komt tot een begaafdheid ver boven anderen, een kennis van wetten ver boven anderen, ofschoon een groot deel van de door

Hem gestelde feiten door anderen te enigerlei tijd met dezelfde controle van getuigen en dezelfde optekening is geduplicateerd: dodenopwekking door Apollonius van Tyana, een verheffing door de tovenaars Simonis, de verandering van water in een bepaalde andere drank, toegeschreven aan velen, verandering van klimatologische omstandigheden zelfs nog toegeschreven het laatst aan de Graaf de St. Germain, genezing van zieken door handoplegging, een feit dat ontelbare malen gereproduceerd wordt met grote of minder grote volkomenheid etc. De wonderverschijnselen als zodanig stellen dus Jezus niet boven het menselijk peil m.i. Wat Hem wel boven het menselijk peil stelt en ons tot inzicht brengt dat Hij een onmiddellijk contact moet hebben gehad met veel hoger staande geestelijke krachten, die Hemzelf ook tot een hoger bewustzijn hebben doen opstijgen, is wel de leer die Hij verkondigt en de wijze waarop Hij ze leeft. Zijn dood is het noodzakelijk door Hemzelf begrepen gevolg van Zijn wijze van leven en handelen, en als zodanig de volledige bevestiging van hetgeen Hij verkondigt met alles wat Hij als mens in kan zetten. Dat Hij door deze handelingen en deze wijze van leven, behoort tot de hoogste geesten die wij kennen, is begrijpelijk. Ik wil Hem echter niet zien als Gods enig geboren Zoon, waar dit een direct verschil stelt in scheppingsprocedure en wezenheid tussen Jezus en de mensen. Ik geloof dat Jezus de mens is in zijn volmaakste vorm binnen de tijdsomstandigheden als mogelijkheid. Ik geloof ook dat elke mens op de duur, door Zijn voorbeeld en Zijn leerstellingen te volgen, dit peil van perfectie kan benaderen, zo niet bereiken. Ik ben ervan overtuigd dat bij het vele leven dat er bestaat in het heelal en de vele figuren die zich als profeten, verlossers etc. op de verschillende planeten hebben vertoond, sprake moet zijn van een bepaalde kracht of gedachte, die zich door al deze wezens gelijkelijk uit en waarbij de uiting steeds wordt aangepast aan omgeving, omstandigheden en het volk waaronder de verkondiging plaatsvindt. Wanneer wij dus moeten spreken over Gods enig geboren Zoon, zou ik dit desnoods kunnen aanvaarden als de leidende macht van de figuur Jezus. Als echter de figuur Jezus, genaamd Jezus Christus, wordt geplaatst als de absolute en verstoffelijkte verpersoonlijking van de enig geboren zoon Gods, meen ik dit te mogen en te moeten verwerpen. Ik hoop dat ik mijn standpunt hiermede duidelijk genoeg heb uiteengezet. Is daar nog commentaar op?

x Dank U.

x In welk verband ziet U dan nog de uitdrukking: de Vader, de Zoon en de Heilige Geest?

- De Zoon, de Vader en de Heilige Geest die overigens veel ouder is dan het Christendom, voorkomt in de Mithrasdienst, in een enigszins andere bewoording reeds ongeveer achtduizend jaar voor Christus geboorte in Zuid-Amerika en in esoterische symbolen ongeveer twintigduizend jaar voordien bij bepaalde priesterkassen en scholen in het Verre Oosten, zie ik de erkenning dat de uiting van het goddelijke geschiedt op drie verschillende vlakken die voor ons begrijpelijk zijn, zodat wij zien: de Vader, de scheppende, de voortbrengende macht, de Zoon, hetgeen wat vormelijk uit Hem wordt geboren en de totale wordingsgang van dit vormelijk geborene, terwijl wij de Heilige Geest of de Geest moeten zien als de bewustzijnstoestand, evenzeer uit het goddelijke voortvloeiend, die de bewustwording van de Zoon en Zijn keren tot de Vader mogelijk maakt, waarbij de drie factoren mogen worden gesteld volgens de oude symboliek als de drie punten van een driehoek, aangevende het totaal van het zijnde, de drie persoonlijkheden of figuren aanduidend de drie punten waarop het goddelijke voor ons kenbaar wordt waar het inplaats van als lijn, dus als tijdgebeuren, zich als verschijnsel "hoek" openbaart. Voldoende?

x Ja, dank U.

x Het kernpunt van de orthodoxe opvatting dat er zoenbloed nodig was om God te verzoenen met de mensheid, is dat alleen te verklaren uit het Joodse zondenbok-ritueel, of zit er nog een ander motief achter?

- Ja, daar zit nog een ander motief achter, want het Joods zondenbokritueel, is uiteindelijk een voortvloeiende van bepaalde Egyptische gebruiken. In Egypte, in de vroege periode, en ook in Indië, Voor-Indië vooral, bestond in de Oudheid reeds het gebruik om de schulden symbolisch te delgen door een offer te brengen. Dit offer mocht echter niet gedood worden opdat niet als schuldenlast het naar het hiernamaals zou worden overgebracht. Dus dat is nog een betrekkelijk primitief inzicht. Zo zien wij b.v. dat een boom wordt uitgegraven, belast met de schuld van een volk en wordt gesteld in de droge woestijn waar hij verdort. Eerst wanneer hij verdort is, geen vrucht of blad meer draagt, geen sap meer trekt, wordt hij feestelijk verbrand en wordt het volk gezuiverd geacht. Deze gebruiken zijn zeer oud en berusten m.i. op de erkenning van de mens dat hogere krachten en wezens medebesturend in zijn leven optreden, en het geloof dat, waar vele schuldenlasten volgens ons menselijk inzicht bestaan, deze geestelijk er anders uit moeten kunnen zien en daardoor de mogelijkheid bestaat met medewerking van deze hogere krachten, ze te delgen. Het symbool wordt dan geschapen om hiermede een innerlijke geestestoestand aan te duiden. Dat is de oor-

sprong. Waar echter helaas het Christendom in zijn verdere ontwikkelingen sterk Judaïstische tendenzen vertoont, heeft men natuurlijk het offerbloed van het lam toegepast op Jezus in verband met het Paasgebeuren en zien wij dan ook dat het Christelijk Paasfeest een zekere gelijkenis vertoont met het Oud-Joodse Pascha, Paasfeest, Paschafeest. Wij zien dan verder, dat veel van de orthodoxe theorieën die verkondigd worden, niet in de eerste plaats op de Evangelieën zijn gebaseerd, maar zijn getrokken uit de Joodse profeten, uit de Joodse geschiedenis, kortom het totaal van de z.g. Bijbel. Het resultaat is natuurlijk een verwatering van de eigenlijk christelijke gedachte, en dit maakt het mogelijk hierdoor bepaalde theorieën op te bouwen die m.i. met de werkelijkheid slechts ten dele, soms wel geheel niet stroken. De leer van Christus is geen leer, zover als ik dit na kan gaan, waarbij bepaalde handelingen worden voorgeschreven, maar waarbij een bepaalde gedachtensfeer plus daadsfeer wordt aanbevolen, zodat een richtlijn wordt gegeven voor de wijze van leven en niet voor de wijze van eren van God ofwel aanbieden van God of zich bevrijden van zonden, lasten, schulden etc. Ik meen dus, dat waar de nadruk is komen te vallen op Jezus' dragen van de schulden, de nadruk is komen te leggen op Zijn kracht die alles mogelijk maakt etc., men de werkelijke tendenz van het Christendom teveel verwaarloost die leert "doe" en niet: laat een ander voor U doen. Ik hoop dat dit ook voldoende duidelijk voor U is.

x Ja, dank U.

x Is binnen afzienbare tijd verandering ten goede mogelijk in Indonesië en zal Nederland hierin al of niet een rol spelen?

- Ik meen helaas deze vraag ontkennend te moeten beantwoorden en wel om de volgende redenen: De Westersgezinde groeperingen, die op het ogenblik in Indonesië een rol spelen, zijn over het algemeen anti-Nederlands, daar zij de Nederlanders zien als degenen aan wie zij ondergeschikt waren en die zelfs niet meer op een peil van gelijkheid, een vlak van gelijkheid wensen te ontmoeten, zodat, zouden deze groeperingen inderdaad aan het regime blijven, een zich wenden tot andere landen, ander dan Nederland, waarschijnlijk is in de toekomst. Ten opzichte echter van de handhaving van deze Westers georiënteerde groeperingen nog het volgende: Een groot deel van Indonesië is religieus gebonden en wel aan het Arabisch blok, de Pan-Islamitische beweging, terwijl anderzijds een groot deel gebonden is aan politieke Pan-Aziatische beschouwingen als vertegenwoordigd in het regime van Mao. Zodat wij de werkelijke strijd in Indonesië m.i. moeten onderbrengen als een strijd tussen de Islam en het Communisme, waarbij men zeer zeker medewerking zal verzoeken van alle zijden, maar waarbij, zoals altijd, degenen die zich mengt in de strijd, de meeste klappen zal krijgen te incasseren. Ik hoop dat dit duidelijk genoeg is.

x Dank U wel.

x Hoe kan ik het beste een vlamboog elimineren van een schakelaar?

(Daar deze vraag niet in haar geheel kon worden beantwoord en op een volgende bijeenkomst andermaal zal worden behandeld, zullen wij dan de antwoorden van deze en volgende bijeenkomst gelijktijdig opnemen).

x U hadt het de vorige keer over de Morele Herbewapening. Is U het er niet mee eens dat die veel goed werk verricht om de volkeren nader tot elkaar te brengen en het communisme te bestrijden?

- Ik geloof dat in de stelling van de vraag, de onjuistheid van de gestelde bewering "de volkeren tot elkaar brengen" reeds tot uiting komt, waar hier dus politieke en confessionele instelling moeten worden onderdrukt door de morele herbewapening, hierbij dus het bewijs leverend dat het niet de volkeren tot elkaar brengt, maar in tegendeel de verschillen tussen bepaalde groepen buitengewoon sterk tot uiting komen. Bent U dan niet met mij eens? Ik ben het volkomen met U eens dat het communisme in zijn huidige verschijningsvorm erg onaangenaam is. Maar wanneer wij dan spreken over eenheid van de wereld door morele herbewapening, dan mogen wij toch wel degelijk daarbij tot uitdrukking brengen dat de bestrijding van het communisme niet gericht is op het ogenblik tegen een ideologie als zodanig, maar tegen volkeren en bevolkingsgroepen die deze nu eenmaal als hun voertuig hebben gekozen en dus hierbij wel degelijk een strijd wordt verscherpt. En nu, vrienden, moet U mij niet evel duiden dat ik "het schone woord" de gelegenheid geeft om deze bijeenkomst te besluiten. Goeden avond.

ABONNEMENT OP ONS WEKELIJKS VERSLAG. Door storting van f 5.20 op giro 517676 ten name van J.Rientjes, Havenkade 60, Scheveningen (telefoon: 554162), verzekert U zich gedurende 10 weken van de ontvangst per post van ons orgaan dat 50 cent per nummer kost. VAN ALLE VERSCHENEN NUMMERS HEBBEN WIJ NOG EXEMPLAREN IN VOORRAAD. GEEFT ONS ADRESSEN VOOR HET ZENDEN VAN PROEFNUMMERS.

Goeden avond vrienden,

We gaan dan besluiten met HET SCHONE WOORD dat ik deze keer gaarne zou willen baseren op ten hoogste drie onderwerpen. Welke zullen die zijn?

x ALLERZIELEN - GOEDHEID - LIEFDE.

- Nu, wij zullen dan maar zeggen, nietwaar, dat in Allerzielen de goedheid en de goddelijke liefde tot uiting komen, waar zij de begrenzing verbreken waarin de geest zo vaak gevangen is. Is dat voor U acceptabel?

x Ja.

GODDELIJKE LIEFDE

Goddelijke liefde werpt gouden stromen	Herwinnen de geesten uit het duister,
Over de wereld, en overal komen	Het leven, bewustzijn,
De krachten,	Vervuld van een nieuwe kracht
De lichtende machten	Op kunnen gaan
En geven bewustzijn.	Tot wordt een festijn van licht
Klein ligt de wereld	Het leven,
En wacht met haar vragen	Waarop alle streven
En vlucht voor de werkelijkheid,	En alle bewustzijn
Lijdt onder plagen	Toch steeds werd gericht.
Van angst en haat en vrees en nijd.	Zo klinken de namen
Maar de goddelijke liefde	Dan alle tezamen
De goedheid des Heren	En vormen een koor
Wil lichtende kracht	Dat de wereld omzweeft.
Tot de wereld steeds keren.	En achter de namen
En komt er een moment	Daar klinken de woorden:
Van gezamenlijk bezinnen,	Gedenk toch Gods liefde
Bedenkt men 'n ogenblik geestelijke	Die in ons steeds leeft.
	De innerlijke goedheid
Dan komt er op aarde in 't bewustzijn	Die ieder kan geven,
	Die hij kan beleven
Gods liefde, als lichtende geestelijke	Tot het eind van de tijd,
	Dat is maar een vonk
Zo viert dan de wereld wel Allerzielen	Van het goddelijk streven
Een feest	Een lichtpunt
Van de geest	Dat komt uit d' oneindigheid.
Die terugkeert op aard	Zo geeft dan God krachten
En in zich de krachten	Om kruisen te dragen,
Van goddelijk bewustzijn,	Licht dat de duisternis
In de sferen ontvangen,	Plotseling verdrijft,
Nog steeds goed bewaart.	En een stem van binnen
Zij komen in 't leven der aardse mensen	Die de eeuwige waarheid
En geven hun krachten met gulle hand,	Altijd weer in het harte je schrijft:
Want zij weten 't streven	Viert g'Allerzielen?
Van alles in 't leven	Gedenkt ge Uw doden?
Is haast hemels, 't wondere Vaderland.	Of vraagt ge in nood om een betere tijd?
En komen de geesten	Bedenk, 't is God,
Uit 't duister naar boven,	Die vol liefde en goedheid
Gebogen door zorg, gekweld door hun leed,	Ten goede Uw leven en streven steeds
Gods liefde is het,	En krijgt ge de kracht leidt.
Die om hun zorgen en lijden	Om ten einde te gaan
Om hun strijden,	De weg van de stof
Hun pijn onbewustzijn ook weet.	En de weg van de geest,
Zo zendt Hij in goedheid	Dan zult ge begrijpen hoe groot of Gods
De lichtende krachten,	Hoe groot of Gods goedheid liefde
Opdat zij verdrijven	Voor ons is geweest.
De geestelijke nacht,	

Ik dank U voor Uw aandacht. Goeden avond.

Van de band overgenomen	
en g e s t e n c i l d	
d o o r	
Type- en Copieërinrichting	
J. R i e n t j e s	
HAVENKADE 60 - SCHEVENINGEN	
Telefoon	: 55 41 62